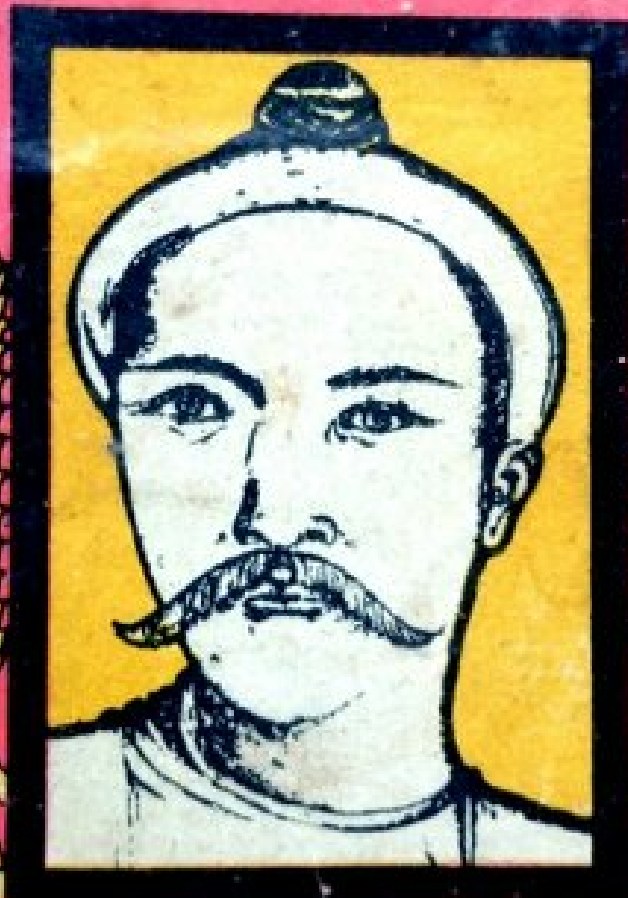

ပဉ္စမ သင်္ဂဟနာတင် ဘဝရှင် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးထံ
ရေးသား ဆက်သွင်းသော

ယောမင်းကြီးဦးဘိုးလှိုင်

ဝိဇ္ဇာနိအာဠောဇိ စာတန်းကြမ်း

မိုးကြည် စာပေ။

အမူရူပ

မဟာဂဏ္ဍာရုံ ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏

နောက်ဆုံးဆယ်လ မြတ်ဗုဒ္ဓ

မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် မစံလွန်မီ ၁၀ လ အထိ
ဖြစ်စဉ် အခြေအနေတွေကို ဆရာတော်ဘုရားကြီး ပျံလွန်တော်
မူမီ ၁၀ လ အလို အနုစိတ်ရေးသားတော်မူသွားသော
ထူးခြားလှသော ကျမ်းဝါဖြစ်ပါသည်။

ထွက်ပါတော့မည်

မိုးကြည်စာပေ

အမှတ် ၁၀၀၊ ရေကျော်ဈေး၊ ပုဇွန်တောင်မြို့နယ်
ရန်ကင်းမြို့။

ယောမင်းကြီး ဦးဘိုးလှိုင်

နိဗ္ဗာန်

မိုးကြည် စာပေ

အမှတ် ၁၀၀၊ ရေကျော်စွေး၊
ပုဇွန်တောင်ပြိုနယ်၊ ရန်ကုန်။

စာမူခွင့်ပြုချက် အမှတ် ၇၅၅/၉၂ (၈)

မဟာနာဖိုးခွင့်ပြုချက်အမှတ် ၁၅၈/၉၂(၉)

ဒုတိယ အကြိမ်

၁၉၉၂၊ နိုဝင်ဘာ

အုပ်စု - ၂၀၀၀

တန်ဖိုး ၁၀ ကျပ်

ပုံနှိပ်သူ ဒေါ်ယဉ်ဝင်းလှိုင်၊ ဖြိုးပုံနှိပ်တိုက် (၀၄၄၂၆)

၂၅၅/၂၅၇၊ ဗိုလ်မြတ်ထွန်းလမ်း၊
ဗိုလ်တထောင်၊ ရန်ကုန်။

ထုတ်ဝေသူ ဦးမိုးကြည်၊ မိုးကြည် စာပေ (မြ-၀၉၅၈)

၃၈၇/(က)၊ ဖျာပုံလမ်း၊ ၇ ရပ်ကွက်
ဒဂုံမြို့သစ်မြောက်ပိုင်း၊ ရန်ကုန်။

ဆန်းစစ်သူ ဒေါ်ခင်သန်း၊ ဆယ်သန်း ပုံနှိပ်တိုက်

၁၆၅၊ ဗိုလ်ချုပ်လမ်း

ဗိုလ်တထောင်၊ ရန်ကုန်။

မှတ်တမ်းလွှာ

၁၂၆၇-ခုနှစ်တွင် ထုတ်ဝေသော ယောမင်းကြီး ဦးဘိုးလှိုင်၏ “နိဗ္ဗာန် အကြောင်း စာတန်း” ဟူသော ဆွေးမြည့်ရိနှမ်းနေသည့် စာအုပ်ဟောင်း ကလေးကို တရိုတသေ သိမ်းဆည်း ထားရာမှ ပျောက်လု တိမ်မြုပ်အံ့ဆဲဆဲ...

ပြန်လည်ဆန်းသစ် ရှင်သန်စိမ့်သောငှာ.... ထပ်မံ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခွင့် ပြုလိုက်သော အမှတ် (၁၅၅)၊ ၅၁-လမ်း၊ ဦးမောင်မောင်ကြီး (မန္တလေးအသင်း အတွင်းရေးမှူး)အား လေးမြတ်စွာ မှတ်တမ်းတင် အပ်ပါသည်။

ထုတ်ဝေသူ

အဂ္ဂမဟာ သေနာပတိ ဝန်ရှင်တော် မြစ်ကူးမြို့စား

သတိုးမင်းကြီး

မင်းလှ မဟာမင်းခေါင် သီဟသူ

ရွှေပြည်ဝန်၊ ယောအတွင်းဝန်

ဦးဘိုးလှိုင်၊ (မြန်မာ ၁၁၉၁-၁၂၄၅)

အတ္ထုပ္ပတ္တိ အကျဉ်းချုပ်

*

မြန်မာ့ သမိုင်းနှင့် မြန်မာ့ ဂန္ထဝင်တို့တွင် ယော
အတွင်းဝန် ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ရွှေပြည်ဝန် ဟူ၍
လည်းကောင်း၊ ရွှေပြည်မင်းကြီး ဟူ၍ လည်းကောင်း၊
ယောမင်းကြီး ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ဝက်မစုတ် မြို့စား
ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မကူးမြို့စား ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး
ဟူ၍လည်းကောင်း ဘွဲ့အမည်နာမအမျိုးမျိုးနှင့် ထင်ရှား
ကျော်စောသော ဦးဘိုးလှိုင်သည် မြန်မာ့ နိုင်ငံရေးနှင့်
အုပ်ချုပ်ရေး အတွေးအခေါ် အယူအဆတို့ကို ခေတ်နှင့်
လျော်အောင် တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးစေရန် ကြံဆရွက်ဆောင်ခဲ့
သော မြန်မာ့နိုင်ငံရေး သုခမိန်တစ်ဦးဖြစ်သည်။

မြန်မာ့ဂန္ထဝင်တွင် နိုင်ငံတော် တည်တံ့ ကြီးပွား
တိုးတက်ရေးကို ဦးထိပ်ထား၍ အများ ပြည်သူတို့
ကျင့်ဝတ် မည်သို့ရှိအပ်သည်ကို ပြဆိုသော စာဏကျနီတိ
ကျမ်း၊ ရာဇနီတိကျမ်း၊ လောကနီတိကျမ်း စသော

နီတိကျမ်းတို့သည် များစွာရှိကုန်သည်။ ထိုကျမ်းတို့သည်
 မင်းနှင့်တကွသော တိုင်းသူပြည်သားတို့ ပါဝင်သည်
 လူ့အဖွဲ့အစည်းကို ကွပ်ကဲထိန်းသိမ်း လမ်းညွှန်ပေးသော
 သဘောရှိသည်ဖြစ်၍ ယခုခေတ် မျက်စိနှင့်သော် နီတိ
 ကျမ်းဟူသည်မှာ နိုင်ငံရေး အတွေးအခေါ် အယူအဆ
 အခြေခံတို့ကို ပြဆိုသောကျမ်းများဖြစ်သည်ဟု ဆိုရလိမ့်
 မည်။ ဦးဘိုးလှိုင်သည် ထိုရှေးနီတိကျမ်းတို့၌ ဖွင့်ဆိုသော
 ရှေးရိုးစဉ်လာ မြန်မာ့အတွေးအခေါ် အယူအဆတို့ကို
 နိုင်ငံခြားနှင့် ကူးလူးဆက်ဆံရာမှ ရရှိအပ်သော နိုင်ငံ
 ရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး အသိတရား
 များနှင့် နှိုင်းဆ၍၊ ထိုခေတ် မြန်မာနိုင်ငံသားတို့အား
 အမြင်သစ်တစ်ရပ်ပေးခဲ့သည်။ ဦးဘိုးလှိုင် ရေးသားစီရင်
 သော ရာဇဓမ္မသင်္ဂဟကျမ်းသည် ဤအချက်ကို သက်သေ
 ပြုသည်။ ထိုကျမ်းတစ်စောင်နှင့်ပင် ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်သည်
 နိုင်ငံရေး သုခမိန် ဟူသော ပညတ်ကို ခံယူထိုက်သည်။
 စင်စစ် ဦးဘိုးလှိုင်သည် သက္ကတ၊ ပါဠိ၊ မြန်မာစာပေ
 တို့၌သာ နှံ့စပ်သည်မဟုတ်၊ အနောက်တိုင်း ဝိဇ္ဇာနှင့်
 သိပ္ပံပညာတို့၌လည်း နှံ့စပ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ အနောက်တိုင်း
 မှ ရအပ်သော ပညာဗဟုသုတတို့ကို မြန်မာပစ္စည်းဖြစ်
 အောင် ကြံဆောင်ရင်းနှင့် မြန်မာ့ရိုးရာကိုလည်း ထိန်း
 သိမ်းပေးသည်။ ဤ၌ နိုင်ငံခြား ဗဟုသုတ ပြန့်ပွား
 အောင်ပြု၍ မြန်မာ့ရိုးရာ ယဉ်ကျေးမှုတို့ကိုလည်း ပြန်
 လည် ထုတ်ဖော်သော မြဝတီဝန်ကြီး ဦးစ၏ အစဉ်

အလှာကို ယောအတွင်းဝန် ဦးဘိုးလှိုင်က ဆက်လက် ထိန်းသိမ်းသည်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်၏။ (စ၊ ဦး၊ မြဝတီဝန်ကြီး-ရှု။)

ယော အတွင်းဝန်သည် ဘကြီးတော် လက်ထက် ၁၁၉၁-ခုနှစ်၊ နှောင်းတန်ခူးလဆန်း ၁၁ ရက် သောကြာနေ့တွင် မြင်းခြံမြို့အထက် တလုပ်မြို့ အဝင် အပါ ရွာပုလဲရွာ၌ အဖ ရေနံချောင်းမြို့စား၊ ယင်း တောဝန်ကြီးမင်း၊ သတိုးမင်းလှကျော်ထင်နှင့် အမိ ဝန်ကြီးကတော် မယ်ငြိမ်းတို့မှ ဖွားမြင်သည်။ ငယ်မည်မှာ မောင်ဘိုးလှိုင်ဖြစ်သည်။ မောင်လှိုင် ဟူ၍လည်းတွင်၏။ မျိုးရိုးအားဖြင့် မှူးမတ်မျိုးဖြစ်သည်။

၁၂၀၆-ခုနှစ်၊ နယုန်လဆန်း ၇ရက်နေ့တွင် သာယာဝတီမင်းသည် ယင်းတော ဝန်ကြီးအား ပြည်မင်းနှင့် ကြံရာပါဟု ဆို၍ ကိုယ်တော်တိုင် ကွပ်မျက်တော်မူသည်။ ထိုအခါ ယင်းတောဝန်ကြီးကတော်သည် ၁၆ နှစ် သားအရွယ် မောင်ဘိုးလှိုင်အား ကိုရင်လူထွက်စေ၍ မင်းတုန်း ၊ မင်းသားနှင့် မြောက်ဆောင်တော် မိဖုရားတို့ထံ သားအဖြစ် မွေးစားရန် အပ်နှံသည်။ အရှင် နှစ်ပါးတို့လည်း မောင်ဘိုးလှိုင်ကို ထပ်မံ၍ ရှင်သာမဏေ ပြုပြီးလျှင် ပင်းဆရာတော်၊ ပြည်ဆရာတော်၊ ဗားဂရာ သာသနာပိုင် ဆရာတော်တို့ထံ အပ်နှံ၍ ပညာသင်ကြားစေသည်။

၁၂၁၄ ခုနှစ်၌ မြန်မာနှင့်အင်္ဂလိပ်တို့ ဒုတိယအကြိမ်
 စစ်ဖြစ်၍ ပဲခူးကိုသိမ်းပိုက်သည်ကို အကြောင်းပြု၍ တိုင်း
 ပြည်မငြိမ်မသက်ရှိစဉ် နောင်တော်ပုဂံမင်းအထင်လဲ့များမ
 ကြောင့် မင်းတုန်းမင်းသားနှင့် ကနောင်မင်းသား ညီ
 နောင်တို့သည် ရတနာသိင်္ဃာတိမ်းရှောင်ကြရသည်။
 ထိုအခါ မင်းတုန်းမင်းသားသည် မဲထီးကျောင်း၌ ပဉ္စင်း
 ပျိုအဖြစ်နှင့် ပညာသင်ကြားနေဆဲဖြစ်သော မောင်
 ဘိုးလှိုင်ကို လူဝတ်လဲစေ၍ ခေါ်ဆောင် သွားသည်
 ၁၂၁၄ ခုနှစ်၊ ပြာသိုလဆန်း ၁၁ ရက်နေ့တွင် ရတနာ
 သိင်္ဃာတိမ်းအနီး တအံ့ရွာညောင်ပင်ကြီးစခန်းသို့ ရောက်
 သော် စစ်နှစ်ဖက်ညှပ်၍ မဆုတ်သာ မတက်သာ ရှိနေ
 သော မင်းတုန်းမင်းသားအား ကသည်းနယ်ထဲတွင်
 ခိုလှုံ၍ အရေးတော်ပုံကို ကြံမည့်အစား စစ်ဦး စစ်စ
 ကောင်းဆဲတွင် တော်လှန်မှသာ အရေးတော်ပုံ အောင်
 မြင်မည်ဟု မောင်ဘိုးလှိုင်က အကြံပေးသည်။ ဤအကြံ
 အတိုင်း ဆောင်ရွက်၍ အလိုတော် ပြည့်လတ်သော်
 မင်းတုန်းမင်းသားသည် ပုဂံမင်းကိုနန်းချ၍ မင်းအဖြစ်
 ကို ယူတော်မူသည်။ မင်းတုန်းမင်းတရားလည်း မောင်
 ဘိုးလှိုင်ကို အရည်အသွား ထောက်ပေး၍ လည်း
 ကောင်း၊ ရင်နှစ်မခြား မွေးစားတော် မူခဲ့ရင်းကို
 အကြောင်းပြု၍ လည်းကောင်း၊ မင်းလှစည်သူဘွဲ့ဖြင့်
 ယောမြို့ကို စားစေသည်။ ဤသည်တွင် ယောမြို့စား မင်း
 သားဟု ထင်ရှားလာသည်။ ယောမြို့စားမင်းသားသည်

မြင်းတင်ခွန်ကို စားရ၍ ကုလားဝန်အရာ၌ ခန့်အပ်
ခြင်းကို ခံရကြောင်း အဆိုရှိသည်။ ကုန်းဘောင်ဆက်
မဟာရာဇဝင်တော်ကြီး၌ကား ဤအကြောင်းကို ဖော်
ပြထားခြင်း မရှိချေ။ သို့ရာတွင် နိုင်ငံခြားဆက်ဆံရေး
ကိစ္စတို့တွင် ယောမြို့စားမင်းသားသည် လက်တွေ့ပါဝင်
ဆောင်ရွက်ရသည့် သာဓကများစွာရှိလေသည်။

၁၂၁၅ ခုနှစ်တွင် ယောမြို့စား မင်းသားသည်
မကွေးမြို့စားဝန်ကြီး သတိုးမင်းကြီး မင်းလှ မဟာ
သီဟသူ၏သမီး အသက် ၂၀ အရွယ်ရှိ ခင်ဖြူနှင့် ထိမ်း
မြားလက်ထပ်သည်။ ၁၂၁၉ ခုနှစ်တွင် အသက် ၂၀
အရွယ်၌ ယောမြို့စားသည် မင်းကြီးမင်းလှမဟာစည်သူ
ဘွဲ့နှင့် အတွင်းဝန်အရာ၌ သူ့ကောင်းပြုခြင်းခံရပြီးလျှင်
ငွေခန့် ၁၂ ရပ်၊ အကောက်၊ ရေနံ၊ ဈေး၊ ပုံ၊ ကင်း၊ ကူးတို့
တို့ကို စားရသည်။ ယောမြို့စား အတွင်းဝန် ဖြစ်လျှင်
ဖြစ်ချင်း ပိဋကတ်သုံးပုံကို ကျောက်ထက် အက္ခရာ တင်
သည့် ကိစ္စ၌ ကြီးမှုးဆောင်ရွက်ရသည်။

၁၂၂၇ ခုနှစ်တွင် မင်းအမျက်တော်ရှု၍ ယော
အတွင်းဝန်သည် ပထမဦးစွာ ရာထူးမှ နုတ်ပယ်ခြင်းကို
ခံရလေသည်။ သို့ရာတွင် ၁၂၂၈ ခုနှစ် မြင်းကုန်း မြင်း
ခန့်တိုင်အရေးတော်ပုံ၌ ကနောင်မင်းသားကြီး လုပ်ကြံ
ခံရသည်တွင် တိုင်ပင်ဖော် တိုင်ပင်ဖက်ကို အလို့ရှိတော်
မူသော မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးသည် ဦးဘိုးလှိုင်ကို

ယောမြို့စားမင်းကြီး မဟာမင်းလှစည်သူဘွဲ့ဖြင့် ဆောင်
 ကြီးရွက်ကြီးအစိုးအနင်းနေရာတော်များကို အထက်က
 သူကောင်းပြုတော်မူရင်းအတိုင်း ပြန်၍ပေးသည်။ သို့ရာ
 တွင် အတွင်းဝန်ရာထူးကိုမူကား ၁၂၃၁ ခုနှစ်ကျမှသာ
 ပြန်၍ပေးသည်။ ထိုအခါ ကျီဝန်အရာကိုပါ ရခြင်း
 ကြောင့် ယောအတွင်းဝန်သည် အတွင်းဝန်ကျီဝန် ယော
 မြို့စားမင်းကြီးမင်းလှမဟာစည်သူဟူသော ဘွဲ့အမည်ကို
 ခံယူရသည်။ ဤအတွင်း ယောအတွင်းဝန်သည် မြန်မာ-
 အင်္ဂလိပ် ရောင်းရေးဝယ်မှု စာချုပ် ချုပ်ဆိုရာ၌ လည်း
 ကောင်း၊ အင်္ဂလိပ်တို့က ဗန်းမော်ကိုစခန်းပြု၍ ယူနန်
 နယ်နှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရန် နည်းလမ်း ရှာရာ၌
 လည်းကောင်း၊ သံတမန်ဆက်ဆံရေး လုပ်ငန်းတို့တွင်
 ဘုရင်မင်းမြတ်၏ အတိုင်ပင်ခံ အဖြစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်
 သည်။

၁၂၃၃ ခုနှစ် ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင်သော နှစ်တွင်
 မင်းတုန်း မင်းတရားကြီးသည် ယောအတွင်းဝန်အား
 ပုဂံပြည် ကျော်စွာမင်းတည်ထားသော ဘုရားကို ပြင်ရန်
 စလင်းမြို့သို့စေလွှတ်သည်။ သို့ရာတွင် ဗျစ်ရည်ကို ဆေး
 ခါးကြီးရည်နှင့်တူကြောင်း ပြောမိသည်ကို အကြောင်း
 ပြု၍ ယောအတွင်းဝန်အား ကုန်းချောကြရာ၊ မင်း
 တုန်းမင်းတရားသည် စလင်းသို့အသွား မြင်းခြံမြို့သို့
 ရောက်နေသော ယောအတွင်းဝန်ကို ရာထူးမှ ချ၍
 အကျယ်ချုပ်နှင့် တောင်မြို့ (အမရပူရ) သို့ ပို့သည်။ သို့

ထုတုင် ယောအတုင်းဝန်သည် ၆ လမျှသာ အချုပ်ခံ
 ရ၍ ရာထူးသို့ပြန်လည်ခန့်အပ်ခြင်းခံရသည်။ ထို့နောက်
 တစ်ဖန် ပညာမရှိသောအမတ်တို့ ဘုန်းကြီးလျှင် ပြည်ရွာ
 ပျက်တတ်ကြောင်း မင်းတုန်း မင်းတရားကြီးအား
 မထောက်မညာ လျှောက်ထားမိသောကြောင့် နောက်
 တစ်နှစ်တွင် အကျယ်ချုပ်နှင့် ရာထူးမှ လျော့ချခြင်းကို
 ခံရပြန်သည်။ သို့သော် ၁၂၃၆ ခုနှစ်တွင် ပတ္တမြားနယ်မြေ
 ဓာတ်သတ္တုတူးဖော်ရေးဆိုင်ရာ မြန်မာ-ပြင်သစ် စာ
 ချုပ်ကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံခြားသံတမန်ဆက်ဆံရေး
 အကြောင်းကိစ္စ ပေါ်လာသောအခါ မင်းတုန်းမင်း
 တရားသည် ယောအတုင်းဝန်ကို ပြန်ခေါ်၍ မင်းကြီး
 မင်းလှမဟာစည်သူ ဘွဲ့အမည် အပ်နှင်းပြီးလျှင် ဝက်
 မစွတ်မြို့ကို စားစေသည်။ အတုင်းဝန်ရာထူးအပြင် ရွှေ
 ပြည်ဝန်လည်းခန့်တော်မူသည်။ ဤသည်တွင် အတုင်းဝန်
 ရွှေပြည်ဝန် ဝက်မစွတ်မြို့စားဟု ထင်ရှားပြန်သည်။

သိပေါမင်းတရားထီးနန်းဆက်ခံသောအခါ ရွှေပြည်
 ဝန် ဝက်မစွတ်မြို့စားသည် သတိုးမင်းကြီး မင်းလှမဟာ
 မင်းခေါင် သီဟသူဘွဲ့ဖြင့် ဝန်ကြီးခံအပ်ခြင်းကို ခံရ
 သည်။ ၁၂၄၀ ပြည့်နှစ်၊ နတ်တော်လဆန်း ၇ ရက်နေ့တွင်
 မင်း အစရှိသော အစိုးရသူကြီးတို့ ကျင့်အပ်သော
 ကျမ်းဖြစ်သည့် ရာဇဓမ္မသင်္ဂဟကျမ်းကို ရေးသားဆက်
 သသည်။ ဤအတုင်း ဝက်မစွတ်မြို့စား ဝန်ကြီးသည်
 မကွေးမြို့စားဝန်ကြီး ဖြစ်လာဟန်တူသည်။ သို့ရာတွင်

ရာဇဓမ္မသင်္ဂဟကျမ်းကို ရေးသားဆက်သွင်းပြီး ၂ လမျှ အကြာတွင် မကွေးမြို့စားဝန်ကြီးသည် အရာ ကျပြန် သည်။ ဤကား နောက်ဆုံးအရာကျခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထိုနောက်၌ကား မကွေးမြို့စား ဝန်ကြီးဟောင်းသည် မင်းခစားအဖြစ်မှ လွတ်ပြီဖြစ်၍ မိမိဝါသနာပါသော ကျမ်းပြုစုခြင်းလုပ်ငန်းတို့ကို လွတ်လပ်စွာ ပြုစုနိုင်ခဲ့လေ သည်။ ရွှေပြည်ဝန်ကြီးသည် မိမိ၏ အာယုဒါယ အပိုင်း အခြားကို သိခြင်းကြောင့် တစ်လခန့်ကကြိုတင်၍ မိမိ၏ နောက်ဆုံးနေအတွက် ပြင်ဆင်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ မကွေးမြို့စားဝန်ကြီးဟောင်းဦးဘိုးလှိုင်သည်သတိပဋ္ဌာန် တရားတော်ကိုနာယုရင်း ၁၂၄၅ ခုနှစ်၊ ဝါခေါင်လပြည့် ကျော် ၈ ရက်နေ့ညတွင် ကွယ်လွန်လေသည်။

ကျန်ရစ်သော သားသမီးတို့ကား ရွှေပြည်ဝန်မင်းလှ ကျော်ထင်ဘွဲ့ခံသားအကြီးမောင်မောင်တ၊ မှန်နန်းအပျို တော် စဉ့်ကိုင်ရွာစားသုသိရိကဉ္စနာဘွဲ့ခံသမီးစောဘို့မယ် နှင့်မှန်နန်းအပျိုတော်ယင်းတောရွာစားသုသိရိပဘာဘွဲ့ခံ သမီးစောဥမ္မာတို့ဖြစ်သည်။ ရွှေပြည်ဝန်ကြီး ပြုခဲ့ဖူးသော ကောင်းမှုမှာ ၁၂၃၃ခုနှစ်တွင် ငွေ၃သိန်းကျော်အကုန် အကျခံ၍ ဆောက်လုပ်ရေစက်ချ လှူဒါန်းသောဣဋ္ဌကာရာမ အုတ်ကျောင်းဖြစ်သည်။

ယောအတွင်းဝန်သည် မြောက်မြားစွာသော ကျမ်း တို့ကို ပြုစုစီရင်ခဲ့သည်။ ၁၂၅၅ ခုနှစ်တွင် အိမ်ရှေ့စံ ကနောင်မင်းသားကြီး၏ အမိန့်အရ ဘာသျှကာရာဆရာ

စီရင်သောလီလာဝတီဂဏန်းကျမ်းကို သက္ကတမုဒြန်မာသို့ ပြန်ဆိုရေးသားသည်။ အိမ်ရှေ့စံ ကနောင်မင်းသား သည် ဥရောပတိုက်၌ ထွန်းကားသော ပညာရပ်များကို မြန်မာနိုင်ငံ၌ပြန့်ပွားအောင် ခေတ်လူငယ်များကို စည်း ရုံးခဲ့သည်။ ဤစီမံကိန်းဖြင့် ပြင်သစ်၊ အီတလီ၊ အင်္ဂလန် စသော နိုင်ငံတို့သို့ ပညာတော်သင် ၉၀ ကို စေလွှတ်ခဲ့ သည်။ ထိုပညာတော်သင်တို့အနက် ဖန်ချက်ဝန်ထောက် သည် ယောအတွင်းဝန်ထံပါးတွင် အမှုတော် ထမ်းရွက်ရ ဖူးသည်။ ၁၂၃၀ ပြည့်နှစ်၌ ယောအတွင်းဝန်သည် ထို ဖန်ချက်ဝန်ထောက် မင်းထင်ပညာသိဒ္ဓိကျော်၏ အကူ အညီဖြင့် ဓာတုဗေဒပညာရပ်တို့ကို မြန်မာဘာသာသို့ ပြန်ဆိုသော လောကဓာတ်ဆေးကျမ်းကြီးကို ပြုစုသည်။ ၁၂၃၁ ခုနှစ်တွင် မြန်မာဘာသာဖြင့် ကြေးနန်းရိုက် နည်းကို ယောအတွင်းဝန် ကိုယ်တိုင် တီထွင်၍ လိပိဒိပိ ကာကျမ်းအမည်ဖြင့် စီရင်ရေးသားသည်။ ထိုကျမ်းကို မန္တလေးမြို့၌ရုံးစိုက်သော မြိတိသျှကိုယ်စားလှယ် မေဂျာ မက္ကမေဟန်က အင်္ဂလိပ်ဘာသာ ပြန်ဆိုသည်။ ထိုနှစ်တွင် ဘုရင့်အမိန့်အရ မြင်းတို့၏ဗေဒကြန့်လက္ခဏာကိုပြုဆိုသော အဿဗေဒကျမ်းကို ရေးသားသည်။

၁၂၃၃ ခုနှစ်တွင် ယောအတွင်းဝန်သည် အမရပူရ မြို့၌ အကျယ်ချုပ်နှင့်နေစဉ် ဝိမုတ္တိရသကျမ်းကို ပြုစု သည်။ ထိုကျမ်းမှာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကိုအရှေ့တိုင်း၊ အနောက် တိုင်း၊ အယူဝါဒတို့နှင့် ယှဉ်၍ ဆန်းစစ်သော ကျမ်း

ဖြစ်ရာ အချို့သော အဆိုအမိန့်တို့နှင့်စပ်လျဉ်း၍ မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံဆရာတော် တရားကြီးက ပြင်းထန်စွာ ဝေဖန်သည်။ သို့သော် “ကောင်းမွန်နက်နဲ” သော အချက်တို့ကိုလည်း ဝန်ခံတော်မူသည်။ ဤကျမ်း၌တင်ပြသော အယူအဆတို့၌ ခေတ်ဟောင်း အယူဝါဒတို့ကို တော်လှန်ပြုပြင်သည့် သဘောများပါရှိသည်။

၁၂၃၄ ခုနှစ်တွင် “မဟာသမ္မတ တစ်ဆယ့်တစ်ပါးနှင့် ကပ်အဆုံးအဖြတ် ကပ္ပဝိနိစ္ဆယကျမ်း” ဟု ခေါ်သော မဟာသမ္မတ ဝိနိစ္ဆယကျမ်းကို ရေးသားသည်။

၁၂၃၅ ခုနှစ်၌ ယခင် ၁၂၃၁ ခုနှစ်တွင် ရေးလက်စဖြစ်သော သဒ္ဓသင်္ဂဟကျမ်းကို ဆက်လက်စီရင်၍ ပြီးသည်။

၁၂၃၇ ခုနှစ်တွင် မင်းတုန်းမင်းတရား၏ သမီးတော် စလင်းမြို့စား မင်းသမီး တောင်းပန်ချက်အရ ယောအတွင်းဝန်သည် အနောက်နိုင်ငံ၌ ထွန်းကားလျက်ရှိသော “အနာတမိ” ခေါ် လူ့ခန္ဓာအိမ်ဖွဲ့စည်းပုံကို ပြဆိုသည့် ခန္ဓာဗေဒကျမ်းကို အီတာလျ ဘာသာမှ ယူ၍ ကာယာနုပဿနာကျမ်းအဖြစ်ဖြင့် ပြုစုသည်။ ထိုကျမ်း၌ ကမ္မဋ္ဌာန်း တရားတို့ကို အနောက်တိုင်း သိပ္ပံပညာ အယူအဆနှင့် ညှိနှိုင်းပြဆိုသည်။

ပုဂံဝန်ထောက်မင်း ဦးတင်၏ အဆိုအမိန့် တစ်ရပ်တွင် ရွှေက ပြဆိုခဲ့သော ၁၂၄၀ ပြည့်နှစ်ရေး ရာဇဓမ္မသင်္ဂဟကျမ်းသည် သီပေါမင်းကို ဆုံးမသောကျမ်းဖြစ်သည် ဟု

ဖော်ပြသည်။ ထိုကျမ်းသည် မြန်မာ့နိုင်ငံရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး ဝါဒသစ်တို့ကို ဘုရားဟောကျမ်းဂန်နှင့် ယှဉ်၍ ချမှတ်သော ကျမ်းဖြစ်သည်။ အနောက်နိုင်ငံ ပါလီမန် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်တို့ကို မူတည်၍ ဥပဒေနှင့် အုပ်ချုပ်သော ဘုရင်စနစ်ကို တည်ထောင်ရန်နှင့် ဘုရင်မင်းမြတ်တို့၏ ဘဏ္ဍာရေး အာဏာကို ကန့်သတ်ရန် ဟူသော သဘောတရားများကို ထိုကျမ်း၌ တွေ့ရသည်။ ထိုခေတ် မျက်စိနှင့် ကြည့်သော် ထိုသဘောတရားတို့သည် အုပ်ချုပ်ရေး စနစ်တစ်ရပ်ကို အကြီးအကျယ် ပြောင်းလဲစေသည့် ရည်ရွယ်ချက်၌ သက်ဝင်လေသည်။ ဤအကြောင်းကြောင့် ဝက်မစုတ်မြို့စားဝန်ကြီးသည် ရာထူးမှကျရသည် ဟု ယူဆနိုင်သည်။

၁၂၄၂ ခုနှစ်တွင် မင်းခစားအဖြစ် လွတ်သော ဦးဘိုးလှိုင်သည် ကင်းဝန်မင်းကြီး တောင်းပန်ချက်အရ ဥတုဘောဇန သင်္ဂဟကျမ်းကို စီရင်သည်။ ထိုကျမ်းသည် ထိုခေတ်ရှိ မြန်မာတို့အတွက် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးလမ်းညွှန်ဖြစ်သည်။ ထိုကျမ်းတွင် အရှေ့တိုင်း အနောက်တိုင်းဆေးပညာရပ်တို့ကို ပိုင်းခြားထုတ်ဖော်ထားသည်။

၁၂၄၂ ခုနှစ်၌ပင် ကင်းဝန်မင်းကြီး၏ တောင်းပန်ချက်အရ သုဗောဓာလင်္ကာရကျမ်း နိဿယစံ ဖြစ်သော အလင်္ကာနိဿယကျမ်းကို ရေးသားစီရင်သည်။ ထိုကျမ်း၌ ဦးဘိုးလှိုင်သည် ဗန္ဓုတည်းဟူသော ဖွဲ့နွဲ့ခြင်း၌ အောင်မြင်လျှင် စာပေမြောက်သည် ဟူသော အယူအဆကို တင်ပြသည်။

၁၂၃၄ ခုနှစ် တွင် ဗေဒင် ပညာကို ဖွင့်ဆိုသော မဟာသုတေသနကျမ်းကို ရေးသားစီရင်သည်။ ထိုကျမ်း တွင် ဦးဘိုးလှိုင်သည် “အာယုဒါယတုကပုံနှင့် စုတိရမည် ကို ဆိုသော နိယျာနိကအပိုင်း”တို့ကို ပြဆိုထားသည်။ ဤသည်ကို ရည်၍ ဦးဘိုးလှိုင်သည် မိမိ၏ အာယုဒါယ အပိုင်းအခြားကို ကြိုတင် သိရှိသည်ဟု နှောင်း လူတို့က ယူဆကြသည်။ ယောအတွင်းဝန် ရွှေပြည်ဝန် ဝက်မစုတ် မြို့စားဝန်ကြီး ပြုစုသော အထက်ပါ ကျမ်းတို့ကို ကြည့် ခြင်းအားဖြင့်ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်သည်ပညာဗဟုသုတ အရာ၌ စွယ်စုံဖြစ်သည်မှာ ထင်ရှားသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို ခေတ်၏ ခေါင်းဆောင်ဟု ခေါ်ဆိုအပ်ပေ သည်။

ယောအတွင်းဝန်၌ အကြောင်းချင်းတို့ကို စူးစမ်း မေးမြန်း၍ အကြိမ်ကြိမ် အဖန်ဖန် စစ်ဆေးတတ်သော ဝါသနာရှိသည်။ ထိုဝါသနာမှာ ငယ်ဆရာပခန်းမင်းကြီး ထံမှ ဥပနိသျှ ခံယူခဲ့သော ဝါသနာဖြစ်သည်ဟု မှော်ဘီ ဆရာသိန်းကြီးက ဆိုသည်။ ထိုဝါသနာကြောင့် ယော အတွင်းဝန်နှင့် တွေ့ဆုံရသော နိုင်ငံခြားသား အချို့တို့ က ယောအတွင်းဝန်သည်အမေးအမြန်းထူ၍ သူတစ်ပါး ကို မယုံသင်္ကာရုံတတ်သူဟု အထင်လွဲကြသည်။ သို့သော် ထိုဝါသနာကြောင့် ယောအတွင်းဝန်သည်သိပ္ပံနည်းအရ စူးစမ်းတတ်သော အလေ့ကို ရရှိသည်။ ယင်းသို့ စူးစမ်း ဆင်ခြင်ပြီး၍ မှန်ပြီဟု ဆုံးဖြတ်မိလျှင် ထိုဆုံးဖြတ်ချက်

အတိုင်း မထောက်မညှာ မှန်ရာကို ဆိုဝံ့သော သတ္တိရှိ
 သည်။ ထိုသတ္တိကြောင့် ယောအတွင်းဝန်၏ ယထာဘူတ
 စကားတို့သည် တော်လှန်ရေး သဘောတရား၌ သက်
 ဝင်၍ နေလေသည်။ ဤအကြောင်းကြောင့် ယခုခေတ်
 လူတို့သည် ယောအတွင်းဝန်အား နှလုံးရည် တော်လှန်
 ရေးခေါင်းဆောင်တစ်ဦး အနေဖြင့် ပူဇော် သက္ကာရပြု
 လျက် ရှိကြသည်။

[မြန်မာ့စွယ်စုံ မှ]

နိဒါန်း

*

နန္ဒလေးရတနာပုံနေပြည်တော်ကြီးကို ရှေးဦးလက်
မွန် တည်ထောင်ဖန်ဆင်းတော်မူသော ပဉ္စမသင်္ဂါယနာ
တင် အသျှင် နတ်ပြည်စံ ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးဘုရား
သားရင်းအမှတ်ဖြင့် ငယ်ရွယ်စဉ်အခါကပင် ကောက်ယူ
မွေးစား သနားချီးမြှောက် စောင့်ရှောက် ပြုစုတော်
မူခြင်းကိုခံရသော ဘိုးရွှေပြည်ဝန် လက်ဝဲဝင်းတော်မှူး
အဘရေနံချောင်းမြို့စား ယင်းတောဝန်ကြီးမင်း သတိုး
မင်းလှကျော်ထင်၊ အမိ ဝန်ကြီးကတော် မယ်ငြိမ်းတို့၏
သား၊ မင်းတရားကြီးဘုရားလက်ထက်တော်တွင် အတွင်း
သေနာပတိရာထူးနှင့် ချီးကျူးမြှောက်စားခြင်း၊ သား
တော် မာရ်အောင်ရတနာစေတီတော် ဒါယကာ မင်း
တရားလက်ထက်တော်တွင်လည်း အဂ္ဂမဟာသေနာပတိ
ဝန်ရှင်တော် မကွေးမြို့စား မင်းသတိုးမင်းကြီး မင်းလှ
မဟာမင်းခေါင် သီဟသူဘွဲ့နှင့်ရွှေပြည်ဝန်ကြီးမင်းရာထူး
တို့ဖြင့် မင်း၏ မြှောက်စားခြင်းကိုခံရသော ရွှေပြည်ဝန်
ကြီးသည် ပညာရှိပီသစွာ ပြုစုတီထွင်စီရင်ရေးသားသော
ကျမ်းများမှာ-

- ၁။ ပဉ္စမ သင်္ဂါယနာတင် မင်းတရားကြီး တောင်း ပန်၍ ရေးသော အဿဘောဒ မြင်းကျမ်း။
- ၂။ လိပိဒိပိကာကျမ်း။
- ၃။ သမသနဉာဏ် ပွားများနည်း အကျယ်စာတန်း။
- ၄။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာမှ ပြန်၍ ရေးသော အခုံးအပြား တွက်နည်း အက္ခရာသင်္ချာ ကိန်းပုံ။
- ၅။ အိမ်ရွှေမင်း တောင်းပန်၍ ရေးသော လိလာဝတီ ဝဏန်းကျမ်းကြီး။
- ၆။ ပုခန်းဝန်ကြီး တောင်းပန်၍ ရေးသော မဟာ သမတ တစ်ဆယ့်တစ်ပါးနှင့် ကပ်အဆုံးအဖြတ် ကပ္ပဝိနိစ္ဆယကျမ်း။
- ၇။ စလင်း စုဘုရား မင်းသမီး တောင်းပန်သော ကာယာနုပဿနာကျမ်းကြီး။
- ၈။ အရာကျနေစဉ်ရေးသော ဝိမုတ္တိရသကျမ်း။
- ၉။ သံတော်ကြီးဖယ်ရာသခင်တောင်းပန်၍ ရေးသော သာဓုနယ တရားအဖြေ။
- ၁၀။ ကင်မက်စရီ အင်္ဂလိပ်ဘာသာ ဓာတ်ကျမ်းကြီးကို မြန်မာပြန်၍ ရေးသော ၆၄-ပါးသော ဓာတ် ကျမ်း။
- ၁၁။ သီပေါမင်းတရား တောင်းပန်၍ ရေးသော ရာဇ ဓမ္မသင်္ဂဟကျမ်း။
- ၁၂။ ရာဇဝင်ချုပ်စာတန်း။

၁၃။ သိင်္ဂါလောဝါဒသုတ်နိဿယ။

၁၄။ သိင်္ဂါလောဝါဒသုတ်အဘူဝိဒ။

၁၅။ အဂတ္တိရသေ့ဇာတ်နိဿယ။

၁၆။ သင်္ဂဇာ ဆရာတော်ကြီးနှင့် တံဆိပ်ရ ဆရာတော် ရှစ်ပါးတို့ တောင်းပန်၍ ရေးသော သဒ္ဒသင်္ဂဟ သဒ္ဒါကျမ်းကြီးပါဌ်။

၁၇။ ဥတုဘောဇန ဆေးကျမ်း။

၁၈။ နဝသိဒ္ဓန္တ လက်ရိုးကျမ်းကြီး။

၁၉။ မဟာသုဇာတက အဟောကျမ်း။

၂၀။ သေနတ်ဝန်ကြီးမင်း တောင်းပန်၍ ရေးသော သုဗောဓာလင်္ကာရ အလင်္ကာနိဿယ။

၂၁။ ပဉ္စမ သင်္ဂါယနာတင် မင်းတရားကြီး ဘုရားကို ရေး၍ဆက်သော နိဗ္ဗာန်အကြောင်း စာတန်း။

ထိုဆိုခဲ့သော ကျမ်းများအနက် ကျွန်ုပ်တို့ မြန်မာ့ သြဘာစာပုံနှိပ်တိုက်က ဤနိဗ္ဗာန်အကြောင်း စာတမ်း တစောင်ကို သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ၊ သိက္ခာသုံးပါးနှင့် ရတနာသုံးပါးဂုဏ်ကို ညွတ်လျက် ဝဋ်မှ ထွက်မြောက် လိုသော ပညာရှိ သူတော်ကောင်းတို့၏ အကျိုးငှာ အကုမုတ်ပုဂံပါဌ်၊ သေသပ်ကျန၊ လှပကောင်းမွန်စွာနှင့် ပုံရိုက်လုပ်ဆောင် လိုက်ပါကြောင်း။ ၎င်းစာကို ဆရာ တစ်ဦး၊ မှီငြမ်းပြု၍၊ ငြိမ်ကျူကီလေ၊ များထွေထွေကို၊

မဂ်ရေဆွတ်ပြီး၊ တရားမှီး၍၊ အားကြီးလှစွာ၊ အာ
ဝါမှ၊ မြန်စွာတက်လှမ်း၊ တဘက်ကမ်းသို့၊ မဂ်နန်းစံကြ
နိုင်စေသော်။

(၁၂၆၇ ခု၊ နတ်တော်လတွင် ရန်ကုန်မြို့ (ဂေ၂ဒဝင်
လမ်း) လမ်းမတော် မြန်မာ့ဩဘာ စာပုံနှိပ်တိုက် ဆရာ
မောင်ပန်းဦး နာမည်နှင့် ရိုက်နှိပ်သော စာအုပ်မှ နိဒါန်းကို
မူအတိုင်း ဘော်ပြပါသည်)။

နိဗ္ဗာန်

နမောတဿ ဘဂဝတော အရဟတော

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

*

ကံစိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ အကြောင်းတရား လေးပါး
 တို့သည် မပြုပြင်အပ်သော မုချဆတ်ဆတ် မင်္ဂုလ်တို့၏
 အာရုံသာ ဖြစ်သော၊ ကိလေသာ၏ ငြိမ်းရာငြိမ်းကြောင်း
 ဖြစ်သော ငြိမ်းချမ်းခြင်း သဘောသည် နိဗ္ဗာန်မည်၏။
 ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန် မဂ္ဂဖလာန မာ လမ္ဗဏ ဘူတော
 အသင်္ခတ ဓမ္မော ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သန္တ^ဝ လက္ခဏံ
 နိဗ္ဗာန် ဟူ၍လည်းကောင်း ကျမ်းဆရာတို့ မိန့်ကြကုန်၏။
 ခပ်သိမ်းသော တရားတို့သည် သင်္ခတ၊ အသင်္ခတ ဟူ၍
 နှစ်ပါးရှိ၏။ ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ အကြောင်း
 တရားလေးပါးတို့သည် ပြုပြင်အပ်သော နာမ်ရုပ်တရား
 ဟူသမျှတို့သည် သင်္ခတဓမ္မ မည်၏။ ဤအကြောင်းတရား
 လေးပါးတို့သည် မပြုပြင်အပ်သော နိဗ္ဗာန်သည် အသင်္ခတ
 မည်၏။ ထို့ကြောင့် သဗ္ဗေသင်္ခါရာ အနိစ္စာ၊ သဗ္ဗေသင်္ခါရာ
 ဒုက္ခာ၊ သဗ္ဗေဓမ္မော အနတ္တာ ဟူ၍ ဟောတော်မူရာနှိုက်
 သင်္ခါရာအရသည် သင်္ခတဓမ္မ ဖြစ်၏။ ဓမ္မအရကို သင်္ခတ

အသင်္ခတနှစ်ပါးလုံးကို ကျူး၍ယူရာ နိဗ္ဗာန်ပါဝင်လေ
သောကြောင့် အနတ္တ သဘော အသင်္ခတဓမ္မ ဖြစ်၏။

တနည်း ခပ်သိမ်းသော တရားတို့သည် အာရုံ၊
အာရမ္မဏိက ဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။ ဝတ္ထုရုပ်ကိုမှီ၍ ဖြစ်
သော နာမ်တရား၏ စွဲလမ်းရာ ကျက်စားရာသည် အာရုံ
မည်၏။ ထိုအာရုံကိုစွဲ၍ ဝတ္ထုရုပ်ကိုမှီ၍ဖြစ်ခြင်းသဘော
သည် အာရမ္မဏိကမည်၏။ ထိုအာရုံ အာရမ္မဏိကနှစ်ပါး
တို့တွင် နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မာရုံနှိုက် အကျုံးဝင်၏။ ထို့
ကြောင့် နိဗ္ဗာန် မဂ္ဂဖလသနမာလဓမ္မဏဘူတောအသင်္ခတ
ဓမ္မော ဟူ၍ ဆိုအပ်၏။ ဤနိဗ္ဗာန်သည် ကာမာဝစရာ၊
ရူပါဝစရာ၊ အရူပါဝစရာ၊ လောကုတ္တရာတရား မျိုးတို့
တွင် လောကမှ ထိုမှာဘက်ဖြစ်သော လောကကို
လွန်မြောက်သော၊ လောကုတ္တရာ တရားကိုးပါးနှိုက်
အကျုံးဝင်၏။ ဒုရ၊ အာသန္န၊ ဟိန၊ ပဏိတ၊ သုခုမ
ဩဠာရိက အစရှိသော အပြားမရှိသောကြောင့် နိဗ္ဗာန်
ကို ခန္ဓာမဘွဲ့အပ်။

ဂေါတြဘူစိတ်သည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုနိုင်သော်
လည်း မဂ်စိတ်ကဲ့သို့ ကိလေသာကို မသတ်နိုင်။ ဖိုလ်
စိတ် ကဲ့သို့ ကိလေသာကို မငြိမ်းစေနိုင်ရကား၊
ဂေါတြဘူ စိတ်၏ အာရုံ ဟူ၍ မဆို၊ မဂ်ဖိုလ်တို့၏
အာရုံဟူ၍သာ မုချအားဖြင့် ကျမ်းဆရာတို့ ဆိုတော်
မူကုန်၏။

နိဗ္ဗာန်ဟူသည် ကိလေသာ ကုန်ခြင်း၊ ငြိမ်းခြင်း
မဟုတ်၊ ကိလေသာ၏ ကုန်ရာ ကုန်ကြောင်း၊ ငြိမ်း
ရာ ငြိမ်းကြောင်း အာရုံဖြစ်၏။ နာမ်တရားတို့
မည်သည် အာရုံနှင့်ကင်း၍ မဖြစ်နိုင်။ မဂ်ဉာဏ်
ဖိုလ်ဉာဏ်ဟူသော နာမ်တရားသည် နိဗ္ဗာန် ဟူသော
အာရုံကို မှီ၍ စွဲ၍ ကိလေသာကို ကုန်စေ ငြိမ်းစေ
သောကြောင့်၊ ကိလေသာ ကုန်ရာ ကုန်ကြောင်း
ကား နိဗ္ဗာန်မည်၏။ ထို့ကြောင့် ကိလေသာ ကုန်
ခြင်း ငြိမ်းခြင်းကား၊ မဂ်၊ ဖိုလ်၊ ကိလေသာ ကုန်ရာ
ကုန်ကြောင်းကား နိဗ္ဗာန်ဖြစ်၏။

ဘုရား၊ ရဟန္တာ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ ကိလေသာ ကုန်
ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စုတိဖြစ်သော ဘဝပရိယော
သာန၊ သမုစ္ဆေဒ မရဏသည် နိဗ္ဗာန် မဟုတ်၊ ပရိနိဗ္ဗာန်
သာ မည်၏။ ထို့ကြောင့် ခဏ် ပုရာန် နဝနတ္ထိသမ္ဘဝံ၊
ဝိရတ္တ ဝိတ္တာ ယထိကေ ဘဝသ္မိံ တေခဏ ဗဇာ
အဝိရုဠိဆန္ဒာ၊ နိဗ္ဗန္တိဓိရာ ယထာယံ ပဒီပေါ ဟူ၍
သင်္ဘောတော် ဂုဏ်နှိုက် ပရိနိဗ္ဗာန်ကို ဟောတော်မူ၏။
ထိုကိလေသာကုန်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အသက်ရှည်
သမျှကာလပတ်လုံး မဂ်ချမ်းသာ ဖိုလ်ချမ်းသာကိုသာ
ခံစား၍ အလွန်ချမ်းသာရကား ကြာမြင့်စွာ အသက်
ရှည်ခြင်းကို အလိုရှိအံ့လော့၊ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသည်ကာလ
ဆီမီးငြိမ်းသကဲ့သို့ တဘန်မဖြစ်ပျောက်ပျက်စဲငြိမ်းရကား
သေခြင်းကို အလိုမရှိအံ့လော့၊ သို့မဟုတ် ခန္ဓာဝန်ကို ရှက်

ဆောင်ရသောကြောင့် အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ ဖြစ်ရကား
 သေခြင်းကို အလိုရှိအံ့သော ဟူပြားအံ့၊ အသက်ရှည်ခြင်း၊
 သေခြင်းနှစ်ပါးကိုပင် အလိုမရှိ။ ရှေးရှေးဘဝက ပြုခဲ့
 သော ကံ၏အကျိုးဖြစ်သောခန္ဓာ၏ ကုန်ခြင်း ပျောက်
 ခြင်းအချိန်ကာလကိုသာစောင့်၏။ ထို့ကြောင့် နာဘိ
 နန္ဒာမိမရဏံ၊ နာဘိ နန္ဒာမိ ဇီဝိတံ၊ ကာလဉ္စ ပဋိကခါမိ၊
 ဝေတ္တနံ ဘတ္တကော ယထာ ဟူ၍ အရှင်သာရိပုတ္တရာ
 ဟောတော်မူသည်။

[ဤကားအထူး]

ခပ်သိမ်းသော သင်္ခါရဖြစ်သော သင်္ခတဓမ္မ ဟူသမျှ
 သည် အနိစ္စသဘော၊ ဒုက္ခသဘောဖြစ်၏။ နိဗ္ဗာန်ဟူသော
 အသင်္ခတဓမ္မသည်၊ နိစ္စသဘော၊ သုခသဘောဖြစ်၏။
 သင်္ခါရဖြစ်သော သင်္ခတဓမ္မသည် အစိုးမရ၊ အလိုသို့
 မလိုက်သောကြောင့် အတ္တမဟုတ် အနတ္တဖြစ်သော်လည်း
 အသင်္ခတဓမ္မနိဗ္ဗာန်သည် အနတ္တ၏ဆန့်ကျင်ဘက် အတ္တ
 မဟုတ်၊ အနတ္တပင်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် သင်္ခတ၊ အသင်္ခတ
 တရားနှစ်ပါးလုံးကို ကျုံး၍ ယူခြင်းငှာ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ
 အနတ္တာဟူ၍ ဟောတော်မူ၏။

ပြည့်စုံခြင်း ဂုဏ်ဟူသော သမ္ပတ္တိရသ အားဖြင့်
 နိဗ္ဗာန်သည် မအို၊ မသေ၊ မပြောင်း၊ မရွေ့၊ မပျက်၊ မစီး၊
 အစုတိရသရှိပြားသော်လည်း အစိုးရသော လောကကို
 ဘန်ဆင်း ပြုပြင်နိုင်သော ဣဿရိယ၊ နိမ္မာန၊ လောက

ကတ္တာမဟုတ်သောကြောင့် မအို၊ မသေ၊ မပျက်မစီး
လောကကို ဘန်ဆင်းသည်ဆိုသော မိစ္ဆာအယူ ရှိသော
သူတို့၏ ဘုရားလည်းမဟုတ်။

မပျက်မစီး၊ မပြောင်းမရွှေ့ တည်သော ကောင်း
ကင် ပညတ် အနုမူတို့ သည်လည်း ဣဿရိယဂုဏ်၊
လောကကိုဘန်ဆင်းခြင်း လောကကတ္တာမဟုတ်သော
ကြောင့် နိဗ္ဗာန် မည်သင့်သည် ဟူ၍ သော်လည်း
ကိလေသာကိုမငြိမ်းစေနိုင်၊ ကိလေသာဟူသော ပင်ပန်း
ခြင်းကို မဖျောက်နိုင်သောကြောင့် နိဗ္ဗာန် မဟုတ်၊
ထို့ကြောင့် သန္တိလက္ခဏံ နိဗ္ဗာန် ဟူ၍ လည်းကောင်း၊
ကိစ္စရသအားဖြင့် အဿာသ ကရဏရသံ ဟူ၍လည်း
ကောင်း အဋ္ဌကထာဆရာတို့ မိန့်တော်မူကုန်၏။

နိဗ္ဗာန်သည် တုံသုံးပါး ဟူသော ဤမှာဘက်
လောကီနှိုက် အကျိုးမဝင်၊ လောကီတရား ဟူသော
အကြောင်း ပစ္စည်းနိမိတ် မရှိသောကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို
အာရုံပြုသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ မဂ်ညာဏ်နှိုက်၊ နိဗ္ဗာန်
သည် ဤမှာဘက်ဟူသော လောကီနှိုက်မရှိ၊ ထိုမှာဘက်
ဟူသော လောကုတ္တရာနှိုက် ရှိသည်ဖြစ်၍ ကိလေသာ
ဟူသော အကြောင်းနိမိတ်မရှိဟု ရှေ့ရှုထင်ခြင်း အနိ
မိတ္တပစ္စုပဋ္ဌာန်ရှိ၏။

နိဗ္ဗာန်ကို ကောင်းစွာ အာရုံပြုသည်နှင့် တပြိုင်နက်
ပပဉ္စတရားသုံးပါး ကင်းရှင်း အကျိုးရှိသောကြောင့်
ဖလပစ္စုပဋ္ဌာန်အားဖြင့် နိပပဉ္စပစ္စုပဋ္ဌာန်ရှိ၏။

နိဗ္ဗာန်၏ဖြစ်ကြောင်း မရှိသောကြောင့် နိဗ္ဗာန်၏
ပဋိပညာမရှိ၊ ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်သည် အသင်္ခတဓမ္မ
မည်၏။

ဤသို့ဆိုခဲ့ပြီးသော လက္ခဏာ၊ ရသ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်တို့နှင့်
ပြည့်စုံသော နိဗ္ဗာန်သည် မရှိဟူ၍အံ့၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ
ရှေ့သွားရှိသော ကောင်းသောကျင့်ဝတ် ပဋိပတ်တို့၏
အကျိုးမရှိရာ ရောက်သောကြောင့် ထိုစကားကို မဆို
အပ်၊ အကယ်၍မရှိသော အဘာဝ ဓမ္မ နတ္ထိသဘောသည်
နိဗ္ဗာန်ဟူ၍အံ့၊ အတိတ်၊ အနာဂတ်ဖြစ်သော ရုပ်၊ နာမ်
တရားတို့သည်လည်း အဘာဝဓမ္မဖြစ်ရကား၊ နိဗ္ဗာန်သည်
ရုပ်၊ နာမ်တရား၏ အကျိုးဝင်၍ သင်္ခတဓမ္မဖြစ်ရာသော
ကြောင့် ထိုစကားကိုလည်း မဆိုအပ်၊ ထို့ကြောင့် အတ္တိ
ဘိက္ခဝေ အဇာတံ အဘူတံ အကတံ အသင်္ခတံ ဟူ၍
ဟောတော်မူ၏။

ယင်းသို့ သိမ်မွေ့နက်နဲ ခက်ခဲသော နိဗ္ဗာန်ကို
ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ပစ္စုပ္ပန်မသိနိုင်၊ မမြင်နိုင်သော်လည်း
ပစ္စုပ္ပန် သိပြီးမြင်ပြီးသော ဘုရားရဟန္တာတို့ ဟော
တော်မူသော တရားအစဉ်ကိုလျှောက်၍ ပုထုဇဉ်တို့
သည်လည်း အနုမာနအားဖြင့် သိနိုင်၏။ ဤအနု
မာနအားဖြင့်သိသောနိဗ္ဗာန်သည်လည်း ယထာဘူတ
ပစ္စုပ္ပန်သိသော ဘုရားရဟန္တာတို့ ဟောသည့်အတိုင်း
ဖြစ်သောကြောင့် ယထာဘူတ မှန်သော သိခြင်း

ဖြစ်၏။ မျက်စိအမြင်နှင့် ပြည့်စုံသော ယောကျ်ား
 သည် ဝမ်းတွင်းကားနား ဇစ္စန္ဒပုဂ္ဂိုလ်ကို အဖြူ အနီ
 ရှိသော ဝတ္ထုကိုအပ်၍ အဖြူ အနီ ဟူ၍ ပြောစေ
 သော်လည်း ထိုသူကားနားစကားသည် အမှားမဟုတ်၊
 အမှန်ဖြစ်သကဲ့သို့ မတ်လေ။ ထို့ကြောင့် ဥပသမာ
 နုဿတိကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပုထုဇဉ်တို့ စီးဖြန်း နိုင်သော
 အခွင့်ကိုရ၏။

နိဗ္ဗာန်သည် အလိုရှိအပ်သော အာရုံတကာတို့ထက်
 ကဲလွန်သော အတိဏ္ဍဋ္ဌာရုံ ဖြစ်၏။ လောက၌ အကျုံး
 ဝင်သော ကာမဂုဏ်ဖြစ်သော အာရုံငါးပါးတို့ကိုခံစား
 သုံးဆောင်သဖြင့် စည်းစိမ်ချမ်းသာရှိသည်ဟု သမုတ်
 အပ်၏။ ထိုအာရုံတို့တွင်လည်း ကောင်းရာ ကောင်းရာ
 ဣဋ္ဌတရ၊ ဣဋ္ဌတမကိုရအောင် ရှာမှီးကြကုန်၏။ ယင်းသို့
 အလိုရှိအပ်သော ကာမဂုဏ်ကိုခံစားရာနှိုက်၊ အလိုရှိအပ်
 သော ကာမဂုဏ် အာရုံ တခုနှိုက်ရပ်၍ အစဉ်မပြတ်
 ထိုအာရုံကို မလွတ်ဘဲ၊ တစ်နေ့ပတ်လုံး အာရုံပြု၍ခံစား
 သုံးဆောင်နိုင်သောမည်သည်မရှိ။ လောကတွင် ကောင်း
 သော အာရုံတစ်ခုနှိုက် စိတ်ရပ်တည်သည်ထက် သာ၍
 ကောင်းသော အာရုံတစ်ခုနှိုက် မြင့်ရှည်စွာစိတ်ရပ်တည်
 နိုင်၏။ ထို့ထက်သာလွန်သော၊ မဟဂ္ဂုတ်အာရုံဖြစ်သော
 ပဋိဘာဂနိမိတ်နှိုက်စိတ်ရပ်၍ စတုတ္ထဈာန်ဝင်စားသော
 ပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိ၏ ပဋိဘာဂ အာရုံကိုလွတ်၍ အခြား

အာရုံကိုမယူဘဲ၊ အစဉ်မပြတ် တစ်ရက် လည်းကောင်း၊
နှစ်ရက်လည်းကောင်း၊ သုံးရက်လည်းကောင်း ရုပ်နိုင်၏။
ထို့ထက်သာလွန်သော လောကုတ္တရာ အာရုံဖြစ်သော
နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြု၍ ဖလသမာပတ်ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်
သည် ခုနစ်ရက်တိုင်အောင်ပင် နိဗ္ဗာန်ဟူသောအာရုံနှိုက်
စိတ်ကိုရုပ်၍ မပြတ် ခံစားနိုင်၏။ ထို့ထက် နိရောဓ
သမာပတ်နှိုက်ကားသာလွန်ခိုင်မာ၍ကြာမြင့်စွာရပ်တည်
နိုင်၏။ ထို့ကြောင့်နိဗ္ဗာန်သည် ကာမဂုဏ်တရား၊ မဟာဂုဏ်
တရားဟူသော လောကီဣဋ္ဌာရုံတို့ထက် သာလွန်သော
အတိဣဋ္ဌာရုံဖြစ်၏။

ဤနိဗ္ဗာန်သည် အလွန်ငြိမ်းချမ်းသော အာရုံလည်း
ဖြစ်၏။ ဤမှာဘက်ဟူသော လောကီ၌လည်း အကျုံး
မဝင်။ ထိုမှာဘက်ဟူသောလောကုတ္တရာနှိုက်သာ အကျုံး
ဝင်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုနိဗ္ဗာန်နှိုက် လောကီဓမ္မဖြစ်သော
ရာဂ၊ ဒေါသ စသော ကိလေသာတို့နှင့် မစပ်မဆိုင်၊
တယောက်တဘက် ဖြစ်ကြ၏။

လောကနှိုက် ငြိမ်းချမ်းသော အာရုံကို တွေ့လျှင်၊
ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး ငြိမ်းချမ်းသည်။ မငြိမ်းချမ်း ပူပန်
သော အာရုံနှင့်တွေ့လျှင် ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး ပူပန်သည်။
နေ့အခါ နေပူ၍ ခရီးပန်းသော ယောက်ျားသည်
လွင်တီးခေါင် နေပူပြင်ကို မြင်သည်ရှိသော် ပင်ပန်းခြင်း
ဖြစ်သကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ ဥ ယျာဉ်၊ တော အုပ်၊

စိတ်စမ်းကိုမြင်လျှင် စိတ်၏ ငြိမ်းချမ်းခြင်း ဖြစ်သကဲ့သို့
 လည်းကောင်း မှတ်စာပ်၏။ လူ့ပြည် တည်းဟူသော
 ဤမှာဘက်နှိုက်ရှိသော လူတို့၏ ပူအိုက်ခြင်းကို ထိုမှာ
 ဘက်ဟူသော နတ်ပြည် ကောင်းကင်နှိုက် ရှိသော
 တန်ဆောင်မုန်းအခါ လပြည့်ဝန်းသည် ပျောက်နိုင်
 သကဲ့သို့ အစမထင် အနမတဂ္ဂ သံသရာမှ ဖြစ်သော
 ဤမှာဘက်ဟူသော လောကီသံသရာ စက်နှိုက် လည်ကုန်
 သော သတ္တဝါတို့၏ ကိလေသာ ဟူသော ပူအိုက်ခြင်းကို
 ထိုမှာဘက် လောကုတ္တရာ အာရုံဖြစ်သော လောကုတ္တရာ
 ဟူသော နိဗ္ဗာန်သည် ထိုနိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသည်နှင့်
 တပြိုင်နက် ပျောက်ပျက်နိုင်ရကား၊ လပြည့်ဝန်းနှင့်
 တူသော၊ အလွန်ငြိမ်းချမ်းသော သဘောကေန အမှန်
 ဖြစ်သည်။

မျက်စိနှိုက် လေးထပ်တိုင်အောင် တိမ်သူလာ လွှမ်း
 သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဆေးလေးနည်းတို့ဖြင့် ကုမ၍၊ တိမ်
 လွှာလေးထပ် လွင့်ကွာသည့် ကာလ ထိုမှာဘက်
 ကောင်းကင်နှိုက် တည်သော လပြည့်ဝန်းကို မြင်သည်
 ရှိသော်၊ အလွန် ချမ်းမြေ့ခြင်း ဖြစ်သကဲ့သို့ စိတ်နှိုက်
 ဖုံးလွှမ်းသော ကိလေသာ တိမ်လွှာလေးထပ်ကိုမဂ်ဉာဏ်
 ဟူသော ဆေးလေးနည်းတို့ဖြင့် ကုမ၍၊ ထိုမှာဘက်
 လောကုတ္တရာနှိုက်တည်သော နိဗ္ဗာန်ကိုမြင်သည်ရှိသော်
 ကိလေသာ ကုန်သဖြင့် အလွန်ချမ်းမြေ့ခြင်း ဖြစ်လေ၏။

ကံလေသာ ကုန်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ စုတိသောအခါ
နာမ်၊ ရုပ်တို့သည် သမုဇ္ဈေဒ မရဏ ပရိနိဗ္ဗာန်ဖြစ်လေ၏။

လောက၌ အဘန်ဘန် သေခြင်း၊ အိုခြင်း၊ နာခြင်း
ပဋိသန္ဓေနေခြင်းသဘောတို့သည် အကြောင်း အကျိုး
စပ်လျက်၊ မဲပါဒ်ဌာတင်အားဖြင့် မပြတ်ဆက်ကာ ဆက်
ကာ မဖြစ်မပျက်၊ သောက ပရိဒေဝတို့ဖြင့် မလွမ်းမိုး
မုချဆတ်ဆတ် ချမ်းသာသနနှင့်သာ လူမင်း၊ နတ်မင်း၊
ဗြဟ္မာမင်းတို့၏ စည်းစိမ်နှိုက် တည်ရပါမူကား ကံလေ
သာကုန်ခြင်း၊ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုခြင်းကို အလိုရှိရန် မရှိ၊ ယင်း
သို့ မအို မသေ အမြဲနေရသော မည်သည်မရှိ၊ သောက
ပရိဒေဝ ဒုက္ခတို့ဖြင့် လွမ်းမိုးသည် ဖြစ်၍ အဘန်ဘန်
သံသရာ စက်နှိုက် လည်ရသော ဘေးကြောင့် ထိုဘေးမှ
လွတ်ရာ လွတ်ကြောင်း ကောင်းသော အာရုံကိုရှာလျှင်
အလွန်ချမ်းမြေ့သော နိဗ္ဗာန်အာရုံမှတစ်ပါး အခြား
မရှိသောကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို ပညာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်
ညဏ်ဖြင့် မျက်မှောက်အာရုံပြုရအောင် ရှာမှီးကြကုန်၏။

ထိုနိဗ္ဗာန်သည်လည်း အလွန် ငြိမ်းချမ်းသော အာရုံ
ဖြစ်၏။ အနမတဂ္ဂ သံသရာစက်နှိုက် ကျင်လည်ရသော
အဘန်ဘန် အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်း၊ ဆင်းရဲ အပေါင်း
တို့သည် မြင်သည်နှင့် တပြိုင်နက် အလုံးစုံ ပျောက်စေ
နိုင်သော အစွမ်းသတ္တိရှိသော အာရုံဖြစ်သောကြောင့်
ဆင်းရဲအပေါင်းကို ပျောက်လိုသော သူတို့သည် အလွန်

အလိုရှိအပ်၏။ လောကတွင် ရောဂါ အနာတခုမျှကို
ပျောက်စေနိုင်သော ဆေးကို သော်လည်း အလွန် အလို
ရှိအပ်၏။ အလုံးစုံသော အနာကိုပျောက်စေနိုင်သော
အမတောသထ အမြှိုက်ဆေးကိုမူကား ဆိုဘွယ် မရှိ၊
အလွန် အလိုရှိအပ်သကဲ့သို့ မှတ်လေ။

သက္ကရာဇ် ၁၂၃၁ ခု၊ ပြာသိုလပြည့်ကျော်
၄ ရက်နေ့ ကျမ်းပြီး၏။

